

TERRY PRATCHETT

PASTÝŘSKÁ KORUNA

POSLEDNÍ PŘÍBĚH ZE ZEMĚPLOCHY

TERRY PRATCHETT

PASTÝŘSKÁ
KORUNA

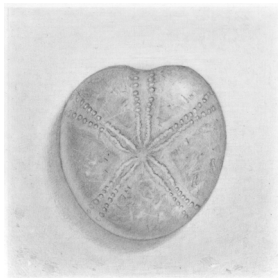
TALPRESS

Copyright © 2015 by Terry and Lyn Pratchett
Translation © 2017 by Jan Kantůrek
Cover © 2015 by Paul Kidby
First published as „The Shepherd’s Crown“
by Random House Children’s Publishers UK,
a division of The Random House Group Limited.

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není
dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat
a v jakékoliv formě šířit bez souhlasu nakladatele.

ISBN 978-80-7197-665-3

Esmeraldě Zlopočasné
– šťastnou cestu

PROLOG

Koruna na Křídě

Zrodila se v temnotách Kruhového moře. Zprvu to byla měkká, plovoucí věc, kterou sem a tam pohupoval příboj. Měla skořápku, ale v tomhle světě, který se převaloval a točil, žili tvorové, kteří by ji dokázali v okamžiku rozdrtit. Přesto ale přežívala. Kdyby nebylo jezírka, mohl její nedůležitý život pokračovat do doby, než by jej ukončily útoky přílivu a různých nebezpečných plovoucích předmětů.

Bylo to vlahé jezírko vysoko na pláži, doplňované občasnými bouřemi, které vály od Středu, a tam to stvoření žilo, živilo se tvory ještě menšími, než bylo samo, a rostlo, až se stalo králem. Bylo by rostlo ještě dále, kdyby ovšem nebylo horkého léta, kdy se voda v žáru slunce vypařila.

A tak to malé stvoření zemřelo, ale jeho krunyř zůstal a v sobě nesl zárodek něčeho ostrého. Ten byl při další bouřkové záplavě spláchnut zpět na pobřeží, kde zůstal ležet a převaloval se sem a tam mezi ob-

lásky a odpadky, které sem nanesly a vyplavily bouře.

Moře se převalovalo celé věky, až vyschlo, a ostnatá skořápka dávno mrtvého stvoření zmizela pod vrstvou ulit, mušlí a schránek jiných malých tvorů, kteří nepřežili. Tak tam ležela a uvnitř v ní pomalu narůstala ostrá kůrka. Pak ji jednoho dne našel pastýř, který pásal své stádo ovcí na kopcích, jimž se zatím začalo říkat Křída.

Zvedl zvláštní věc, která upoutala jeho pohled, a obracel ji v prstech. Hrbolatá, ale ne ošklivá, a krásně mu zapadala do dlaně ruky. Příliš pravidelná, než aby to byl kámen, a přece měla kámen ve svém srdci. Povrch šedý jako kámen, ale jako by pod šedí tu a tam probleskoval zlatavý nádech. Na předmětu bylo v pravidelných vzdálenostech pět táhlých hrbolků jako oblé pruhy, které se zvedaly od ploché základny nahoru, k vrcholu oblíny. Už něco takového kdysi viděl. Ale zdálo se, že tohle je trochu jiné – ta věc mu skoro sama vklouzla do ruky.

Když ji obrátil v prstech, měl pocit, že se pohnula, že se mu pokouší něco říci. Věděl, že je to hloupost, a pivo ještě neměl, ale ta podivná věčička jako by mu najednou naplnila svět. V duchu si vynadal do hlupáků, ale přesto si ji nechal a vzal ji s sebou, aby ji ukázal kamarádům v hospodě.

„Podívejte,“ říkal, „vypadá jako koruna.“

Jeden z jeho kamarádů se samozřejmě zasmál a prohlásil: „Koruna? Co bys s korunou dělal? Nejsi žádný král, Danieli Bolavý.“

Ale pastevec si odnesl svůj nález domů a opatrně ho uložil na polici v kuchyni, kde měl všechny věci, které se mu líbily.

A tam to zůstalo, až bylo zapomenuto a pro historii ztraceno.

Ale nebylo ztraceno pro rodinu Bolavých, kteří si to jako památku předávali z generace na generaci...

KAPITOLA 1

Kde vanou větry

Byl to jeden z těch dní, které sice tak nějak odložíte do podvědomí, ale zapamatujete si je. Vysoko na Důlinách, nad farmou jejich rodičů, měla Tonička Bolavá pocit, že dokáže dohlédnout na konec světa. Vzduch byl křišťálově čistý a podzimní listí se v ostrém větru točilo kolem starých jasanů, které o sebe chřestily větvemi, aby uvolnily místo jarním výhonkům.

Vždycky přemýšlela, proč právě tam rostou stromy. Babička Bolavá jí vyprávěla, že tam nahoře bývaly staré stopy, které vznikly v době, kdy údolí tam nahoře bylo močálem. Babička říkala, že proto si prastarí lidé vybudovali své domovy tak vysoko – daleko od močálů a daleko od ostatních lidí, kteří si brousili zuby na jejich dobytek.

Možná že našli pocit bezpečí poblíž kruhu velkých kamenů, který tam objevili. Možná že to právě oni ten kruh vybudovali? Nikdo přesně nevěděl, odkud

přišli... ale bez ohledu na to, kdo čemu věřil, všichni věděli, že kameny jsou něco, co je nejspíš lepší nechat na pokoji. Jen tak pro jistotu. Konec konců, i když třeba kamenný kruh neukrývá žádná stará tajemství nebo poklad, no, stejně, k čemu by *to* bylo, když přijde na ovce? A i když mnoho kamenů padlo, co když ten člověk, který byl pod ním pohřbený, nestojí o to, by ho někdo vyhrabával? To, že je někdo mrtvý, ještě neznamená, že se nemůže pěkně namíchnout, ó ne!

Jenže Tonička kdysi sama využila jednu skupinu kamenů, aby jejich obloukem prošla do Říše víl – do Férie, která rozhodně nebyla tou pohádkovou zemí, o níž četla v knize *O vílách a skřítcích – kniha pohádek pro všechna hodná dítká* –, a věděla, že to nebezpečí je skutečné.

Dnes měla z nějakého důvodu nutkavý pocit, že musí nahoru ke kamenům zajít. Jako každá rozumná čarodějka měla na nohou pořádné boty, které dokázaly projít kudykoliv – praktickou, bytelnou obuv. Na druhé straně jí ale nebránily vnímat zem pod nohama, cítit, co jí říká. Začalo to jemným brněním a mravenčením, které jí stoupalo do nohou a naléhalo, aby se vydala přes Důliny a navštívila kameny, a to právě ve chvíli, kdy měla ruku až po loket v zadku ovce, kterou se pokoušela vyléčit ze záchvatu těžké koliky. Proč musí ke kamenům, Tonička nevěděla, ale žádná čarodějka by nenechala bez povšimnutí to, co mohlo být Přivoláním. A kameny tam stály jako ochrana. Stráž její země – ochrana před tím, co jimi mohlo projít...

S mírně zasmušilým výrazem se tam ihned vyda-

la. Ale kupodivu, tam nahoře, na Křídě, měla pocit, že je všechno v pořádku. Vždycky to tak bylo. Dokonce i dnes.

Ale bylo to tak opravdu? Tonička totiž ke svému překvapení zjistila, že není sama, koho dnes starý kamenný kruh přivolal. Když se pomalu rozhlížela v křišťálově průzračném vzduchu a naslouchala větru, zatímco kolem nohou se jí točilo pestrobarevné listí, zachytila záblesk rudých vlasů, zahlédla kousek modře tetované kůže a zaslechla tlumené „Do psí nohy,“ když jeden obzvláště hravý závan větru napíchl několik žlutočervených listů na rohy helmy vyrobené z králičí lebky.

„Poslala mě tá moja – toľ jako naša kelda –, abych zíznuł na tuty kameně,“ oznámil jí Rob Kterýten ze svého pozorovacího stanoviště na nedalekém kamenném výběžku. Rozhlížel se po krajině, jako by vyhlížel jezdce, ať už by se objevili kdekoliv, a *obzvláště* kdyby přišli z kruhu.

„A dyby sa nekterý z tých vopelichanejch štyráků chtěl vrátit a zprubovat to znovu, my zme na nich přichystaní, kapíro?“ dodával sebevědomě. „Sem si jistý, že bysme jich počastovali podle našeho nejlepšího figlího zvykání.“ Pak vztyčil své šlachovité modré tělo do celé impozantní výšky patnácti centimetrů a zahrozil těžkým mečem neviditelnému nepříteli.

Tonička si pomyslela, a nebylo to poprvé, že to bylo opravdu působivé.

„Ti prastaří jezdci už jsou dávno mrtví,“ vyklouzlo jí dřív, než se stačila zarazit, i když jí její Druhé myšlenky říkaly, aby naslouchala pozorně. Jestli Žanina – Robova žena – kelda klanu Fíglů, měla pocit,

že se někde něco děje... no, pak byl nějaký malér na cestě.

„Umření? Tož to my sme též,“ odpověděl Rob.*

„Bohužel,“ povzdechla si Tonička. „V těch dávných časech smrtelníci prostě umírali. Nevraceli se, jak to podle všeho děláte vy.“

„Tož robili by to též, dyby měli takové vaření, jak máme my.“

„A co to je?“ zeptala se Tonička.

„Tož... je to taková jako dyž ovesná kaša, co je v ní všecko, a dyž je to enem trocha možny, tak ráckej žbrdól brandy nebo eště radši Vovčího mazání tvý babičky.“

Tonička se zasmála, ale nejistota v ní přetrvávala. Musím si promluvit se Žaninou, pomyslela si. Potřebuju zjistit, proč ona i moje boty cítí totéž.

Zanedlouho dorazili k velkému, trávou porostlému pahorku, jehož spodní část byla obrostlá pichlavou spleť hlohů, šípkoví, trnek, a kterou ještě zahušťovalo bujné ostružiní. Tam se ukrývalo složité bludiště fíglího domova. Rob s Toničkou se pomalu proplazili úzkou stezičkou v trní k místu, kde se ukrýval hlavní vchod, a uviděli, že před ním sedí Žanina a pojídá obložený chléb.

Skopové, pomyslela si Tonička jen s mírným dotčením. Byla si dobře vědoma dohody uzavřené s Fígl-

* Pozn. aut.: *Fíglové bez výjimky věřili, že jsou mrtví, protože svět, v němž žijí, je obrovský a plný těch nejskvělejších příležitostí ke krádežím, rvačkám a opíjení se. Jednoduše řečeno – svět přímo stvořený pro hrdiny.*

ly v tom smyslu, že si tu a tam mohou vzít starou bahnici výměnou za tu zábavu, že mohou bojovat s havrany, kteří by se jinak vrhali na malá jehňata, která vždycky dělala to, co mladá jehňata umí nejlépe – ztrácela se a umírala. Ztracená jehňata na Křídě poslední dobou ale předváděla nový trik. Svištěla velkou rychlostí po Důlinách, někdy dokonce *pozpátku*, pod každou malou nohou jednoho Fíglu, a vracela se ke svému stádu.

Kelda měla obrovský apetit, jinak by to ani nešlo, protože v klanu Nac Mac Fíglů byla jen jediná kelda a měla spoustu synů a tu a tam, výjimečně, se mezi nimi našla dcera.* Pokaždé, když se Tonička s Žaninou setkala, byla malá kelda o něco širší a kulatější. Ty boky zastaly *nějakou* práci, a Žanina rozhodně pracovala na jejich rozšíření i teď, protože pojídala něco, co vypadalo jako polovina jehněčí kýty vložená mezi dva silné krajíce chleba. Ne zas tak těžký úkol pro Fíglu jen patnáct centimetrů vysokého, a jak se z Žaniny stávala moudrá stará kelda, přestalo slovo „pas“ popisovat místo, na kterém jí držel kilt, a označovalo spíš její rovník.

Mladí Fíglové pásli hlemýždě a zápasili. Vyskakovali při tom jeden na druhého, na okolní kameny a někdy i z vlastních bot. Tonička, již považovali za něco jako zvláštní druh keldy, v nich vzbuzovala posvátnou bázeň, takže se teď přestali prát a nervózně sledovali, jak se přibližuje.

* Pozn. aut.: *Někdy to platilo prakticky doslova, protože kelda rodila zhruba sedm dětí najednou. Žanina sama povila dceru hned mezi potomky při prvním porodu.*

„Tož nastupte, mládenci, a ukažte našej bosorba-
bě, jak těžko fachčíte,“ řekla jejich matka s pýchou
v hlase a otřela si ze rtů skopový tuk.

Ale ne, pomyslela si Tonička. Tak co teď uvidím?
Doufám, že to nebude zahrnovat šneky...

Ale Žanina řekla: „Teď si poslechneme vaši abe-
cedu. Tak, ty začneš, Jocku o Chlup Menší než Malej
Jock.“

První Fígl v řadě se poškrabal pod svým sotůr-
kem a vyšťoural malého brouka. Zdálo se, že je běž-
ným jevem, že sotůrek Fíglům často působí svědění,
pomyslela si Tonička. Už proto, že to, co v něm nosili,
bývalo často ještě živé. Jock o Chlup Menší než Malej
Jock těžce polknul. „A jako ‚A máš to!‘“ vykřikl pak.
„To jim budem říkat, až jim useknem lebezně!“ dodal
s pyšnou chloubou.

„B jak *bot!*“ vykřikl další Fígl a rozmazal si po
přední části kiltu něco, co vypadalo jako šnečí sliz.
„Co jim s ním nakopeme v řiť!“

„A totok... C je jak *cepisko*... a kristusmária, estli
do mňa ešte jednu drcneš tým oným, tož Ťa budu
muset zapleščit jak žabu, bryndáku blbý!“ vykřikl
třetí, otočil se a vrhl se na jednoho ze svých bratrů.

Zatímco se rvačka přenesla do pichlavého houští,
dopadl na zem nažloutlý, půlměsíčitý předmět, který
Rob rychle sebral a pokusil se ho ukrýt za zády.

Toniče se zúžily oči. Ta věc se podezřele podobala...
no ano, nehtu ustríženému z lidské nohy!

„Nó... tož totok,“ začal opatrně Rob a rozpači-
tě zašoupal nohama, „ty pokaždý ustrihuješ těm
starým mužským, co je chodíš každý deň vizitýro-
vat, kousky. Ty potem lécú z voken, a jak dyby tam

čekaly, až je kdosi zebere. A sou tvrdý jak nehty, kapíro?“

„Jistě, protože to *jsou* nehty –“ začala Tonička, ale pak se zarazila. Konec konců, někoho, jako je například starý pan Štípalec, by jistě potěšilo, kdyby se dozvěděl, že kousky jeho těla jsou pořád ještě schopné účastnit se pranice, přestože on sám už poslední dobou nedokáže vstát ze svého křesla bez pomoci.

Kelda ji teď odtáhla kousek stranou: „Tož, cérečko, tvoje meno je v zemi. Mluví k tobě, Thóin-ie-keinn, řečnuješ s ňou?“

„Ano,“ přikývla Tonička. „Ale jen občas. Ale *naslouchám*, Žanino.“

„Né každý deň?“

„Každý den ne. Mám tolik práce, vážně, moc.“

„To já pochopuju,“ řekla kelda. „Ty víš, že já na tobě mám položený voko. Vostražuju tě ve svý hlavě, ale taky tě vidím vobcházet vokolo, sem a tam. A nesmíš zapomínat, že už seš dlouho umřítá.“

Tonička, unavená do morku kostí, si povzdechla. Chození po domech – to vlastně soucitná čarodějka dělala především. Ona i ostatní čarodějky tím vyplňovaly prázdná místa ve světě, dělaly věci, které bylo třeba udělat. Nanosily pár polen staré ženské, která sotva chodila, nebo uvařily hrnec polévky k večeři, udělaly a doručily bylinkovou mast na bolavou nohu či jinou únavnou bolest, přinesly košík „přebytečných vajec“ nebo nějaké mírně obnošené dětské šatičky do domu, kde bylo peněz poskrovnu. A naslouchaly, ó ano, neustále naslouchaly lidem, kteří jim vyprávěli o svých starostech a potížích. A nehty... ty nehty byly někdy tvrdé jako kámen a někdy se

takovému starci bez přátel nebo příbuzných v botách zkroutily až pod prsty.

Jenže odměnou za tu spoustu práce se zdálo být ještě víc práce. Když kopete větší jámu, dají vám prostě větší rýč...

„Dnes jsem zemi naslouchala, Žanino,“ řekla pomalu. „Řekla mi, abych šla ke kruhu...?“ Ve vzduchu zůstala viset otázka.

Kelda si povzdechla. „Já neviděla nic jasnýho, ale je tady... cosi, co nejní v richtyku, Thóinettke,“ řekla. „Závoj mezi našima světama je slabučký a može snadno prasknúť, to kapíruješ. Kameně stojá, takže brána není otevřená, králka elfů nejní nijak silná, od tej doby, cos ju poslala curyk do Vílí říše. Nebude včíl nijak v kalupu zasejc sa sem dostat, dyž ví, žes tady, nále... Pořád sa bójím. Cítím to aj včíl jak mhu, co sa táhne naším směrem.“

Tonička si zkousla ret. Když měla starosti kelda, měla by je mít ona, Tonička, také.

„Nic ty se nestrachuj,“ řekla Žanina měkce a upřela na Toničku pozorný pohled. „Až ti bude třebá Fíglůch, budem tam. A do téj doby budem vartovať.“ Vstrčila si do úst poslední kus svého obloženého chleba a vrhla na Toničku úplně jiný pohled a změnila předmět hovoru. „A tož ty máš galána – myšľuju, že sa menuje Přestůň, je tak? Vídáš ho často?“ Její pohled byl najednou ostrý jako sekera.

„No,“ odpověděla opatrně Tonička, „on tvrdě pracuje stejně jako já. On v nemocnici a já na Křídě.“ Ke své vlastní hrůze najednou ucítila, že se začíná červenat tím hrozným zrudnutím, které vám začne někde u šlapek na nohou a stoupá vám až nahoru do

tváří, kde se soustředí, takže vypadáte jako rajske jablíčko. Ona se nesmí červenat! Ne jako nějaká zamilovaná venkovská holka. Je přece čarodějka! „Píšeme si,“ dodala dost nejistým hlasem.

„A to vám dostačí? Psaní?“

Tonička polkla. Kdysi si myslela – všichni si mysleli –, že mezi ní a Přestůněm by mohlo zavládnout Porozumění. Byl to vzdělaný mládenec, který vedl školu ve stodole na farmě Bolavých, dokud si nenašetřil dost na to, aby mohl jít do velkého města studovat na doktora. Teď si *pořád* všichni mysleli, že mezi nimi vládne Porozumění, a to včetně Toničky a Přestůně. Až na to, že... musela dělat všechno, co všichni očekávali, že udělá? „No, on je moc hodný a zná spoustu veselých historek a umí to skvěle se slovy,“ pokoušela se dost chabě vysvětlit. „Jenže... oba milujeme svou práci, vlastně bys mohla říct, že *jsme* naše práce. Přestůň pracuje v Nemocnici lady Sibyly opravdu tvrdě. A já si nemůžu pomoci, pořád musím myslet na babičku Bolavou, na to, jak měla ráda svůj život nahoře na Důlinách, jen ona, ovce a její dva psi, Hrom a Blesk, a...“ Hlas se jí vytratil a Žanina jí položila na paži svou malou ručku, hnědou jako lískový oříšek.

„A ty si, cérečko, myšluješ, že tak je dobře žít?“

„No, mám svoji práci moc ráda a pomáhá to lidem.“

„Tož ba, ale kdo pomože tobě? Šak tá tvoja metla léce kdoví kam všude a mám strach, že by ti jednu mohla chytit plameněm. Dyž je Přestůň kdoví kde, je tady baroun a jeho nová žena. Ti sa též starajú o ľudí. Dosť na to, aby to pomohlo.“

„To je pravda,“ přikývla Tonička a otrásla se při

pomyšlení, že kdysi si všichni mysleli, že došlo k Porozumění mezi ní a Rolandem, nyní baronem. Proč byli všichni tak dychtiví najít jí manžela? Bylo by snad tak *těžké* najít nějakého manžela, kdyby nějakého chtěla? „Roland je slušný člověk, i když ne tak dobrý, jaký se stal v posledních letech z jeho otce. A Kalendárie...“

Kalendárie, pomyslela si. Jak ona, tak Kalendárie věděly, že se Kalendárie vyzná v magii, ale právě teď prostě a jednoduše hrála roli mladé baronky. A byla v tom dobrá – tak dobrá, že Tonička někdy přemýšlela, jestli nakonec *bytí baronkou* nezvítězí nad *bytím čarodějkou*. No, rozhodně by to způsobilo mnohem méně škody.

„Šaks už narobila věcí, na které by si většinu lidí nenapadlo ani pomyslet,“ pokračovala Žanina.

„No,“ odpověděla Tonička, „když práce je tak hrozně moc a lidí, kteří by ji udělali, tak málo.“

Úsměv, který na ni malá kelda vrhla, byl poněkud zvláštní. Fíglí ženuška prohlásila: „A šak nechalas jich to poprubovat? Nesmíš sa bát říct si o pomoc. Pýcha je dobrá věc, cérečko moja, ale po nejakém čase ťa zabije.“

Tonička se zasmála. „Žanino, ty máš vždycky pravdu. Ale já jsem čarodějka a čarodějky mají pýchu v kostech.“ To přivedlo její myšlenky k Bábi Zlopočasné – k čarodějce, kterou všechny ostatní čarodějky považovaly za nejmoudřejší a služebně nejstarší z celého svého sboru. Když Bábi Zlopočasná něco říkala, nikdy to *neříkala* pyšně – ale to ani nemusela. Prostě to tam bylo, vrostlé do její bytostné podstaty. Abychom to vyjádřili přesně, tak toho, co čarodějka

potřebovala v kostech, měla Bábi Zlopočasná tolik, že to mohla přehazovat lopatou. Tonička doufala, že jednoho dne by mohla být tak silnou čarodějkou sama.

„Tož to je dobré, né, že né,“ přikývla kelda. „Tys naša malá velká bosorbaba z kopcůch a my třebaujeme, aby naša bosorbaba měla svoju pýchu. Akoráť že bysme byli rádi, dybys měla aj svoje vlastní žití.“ Upřela na Toničku vážný pohled. „Tož běž a hled', kam ťa větr zavane.“

Vítr dole v Hrabství byl vzteklý, vál všude, jako kdyby se zlobil, vyl v krbových komínech sídla lorda Obrtlíka, mohutné budovy, která stála obklopena mnoha akry parků, kudy vedla dlouhá cesta. Na návštěvu se tam nemohl vydat nikdo, kdo neměl alespoň dobrého koně.

To samozřejmě platilo pro většinu obyčejných lidí žijících v okolí. Byli to většinou farmáři, obvykle tak zaměstnaní, že by je něco takového ani nenapadlo. Koně, které vlastnili, byli všeobecně velcí, měli na nohou chlupaté rousy a obvykle jste je mohli vidět zapřažené do hospodářských povozů. Ti hubení, napůl šílení koně, kteří cválali po cestě nebo táhli kočáry k sídlu Obrtlíků, přepravovali úplně jiný druh mužů, takové, kteří měli zem a peníze, ale velmi často malou bradičku. A jejichž žena se často podobala jejich koni.

Otec lorda Obrtlíka zdědil peníze a titul po svém otci, skvělém stavitelském mistrovi. Bohužel se z něj stal pijan a většinu peněz jednoduše rozházel.* Mladý

* Pozn. aut.: *Otec lorda Obrtlíka si nemyslel, že je to plýtvání, naopak, propíjení rodinného jmění považoval za*

Harold Obrtlík se ale točil jako na obrtlíku a obchodoval, a ano, točil se a podváděl, dokud neobnovil rodinný majetek a k rodinnému sídlu nepřistavěl dvě křídla, která pak naplnil drahými a výjimečně ošklivými předměty.

Měl tři syny, což ho nesmírně potěšilo, protože jeho žena vyprodukovala něco navíc nad obvyklé „dědic a náhradník“. Lord Obrtlík byl vždycky rád, když měl ve všem trochu navrch, i když ta „trocha“ měla jen podobu syna, o kterého se příliš nezajímal.

Jindřich, nejstarší, školu moc nenavštěvoval, protože se teď staral o panství, pomáhal svému otci a učil se, s kým stojí za to mluvit a s kým ne.

Druhý syn Hugo se otci svěřil, že by rád vstoupil do církve. Otec mu odpověděl: „Jen když to bude církev omniánská, jinak ne. Nedovolím, aby můj syn šaškoval v nějaké náboženské sektě!“* Om byl vhodně nemluvný, a tak umožňoval svým kněžím vyklá-

výjimečně zábavné. Tedy myslel si to až do chvíle, než toho vypil tolik, že ho to položilo, a setkal se s gentlemanem, který měl sice na kostech zanedbatelné množství svalové hmoty, ale zato byl vybaven kosou. K jejich setkání došlo o pěkných pár let dříve, než by se stalo, kdyby byl abstinent.

* Pozn. aut.: Kromě toho věděl, že požadavky bohů mohou být někdy dosti otravné. Měl známého, který se rozhodl následovat krokodýlího boha Offlera a pak zjistil, že se musí starat o voliéru malých ptáčků† připravených vyhovět dentálním libůstkám jeho boha.

† Pozn. překl.: Jedná se o ptáčka řádu **trochylus**, který je známý tím, že žije v symbióze s krokodýly. Zobáčkem jim ze zubů vyzobává zbytky masa nebo přísáté pijavice,

dat jeho přání tak, jak se jim zlíbilo. Bylo zvláštní, že Om svá přání málokdy vyjadřoval slovy „Nakrmte chudé“ nebo „Pomáhejte starým lidem“, ale spíš „Potřebujete úžasné nové sídlo“ nebo „Proč si nedáte k večeři sedm chodů?“ Takže lord Obrtlík nakonec došel k názoru, že duchovní v rodině by mohl být vlastně velmi užitečný.

Jeho třetí syn se jmenoval Gracián. Nikdo nevěděl, co si o něm myslet a k čemu je vlastně dobrý. Dokonce ani Gracián sám.

Vychovatel-učitel, kterého lord Obrtlík pro své syny najal, se jmenoval Vrtil. Graciánovi starší bratři mu říkali „Vrtichvost,“ a někdy mu tak říkali přímo do očí. Vychovatel dorazil do sídla s velkou bednou plnou knih, protože si až bolestně uvědomoval, že v podobných velkých domech se zřídka kdy nějaká kniha najde, pokud to ovšem nejsou knihy o prastarých bitvách a taženích, v nichž se předkové rodiny okázale a obvykle dost hloupě předvedli jako hrdinové. Pan Vrtil a jeho úžasné knihy učily Graciána o velkých filosofech, jako byli Li-Tin O’Wevidle, Kivijus, Xeno a Okolik, a proslulých vynálezci jako Zlatooký stříbroruký Daktylos nebo Leonardo da Quirm, a Gracián začínal zjišťovat, k čemu by mohl dobrý být.

Když se neučili a nečetli, chodíval pan Vrtil s Graciánem vykopávat předměty – staré kosti a stará místa – po Hrabství a vychovatel mladíkovi vyprávěl o vesmíru, na který Gracián předtím ani nepomyslel.

a funguje tak jako zubní kartáček. Jestli je krokodýlí požírají? Vy byste zhlkli vlastní kartáček na zuby?

Čím víc se toho učil, tím více dychtil po vědění a toužil dozvědět se všechno o Velké A'Tuin a o světě za hranicemi Hrabství.

„Promiňte, pane,“ obrátil se jednoho dne ke svému učiteli. „Jak jste se stal učitelem?“

Pan Vrtil se zasmál a odpověděl: „Někdo to všechno naučil mě, tak to prostě chodí. A dal mi knihu a pak už jsem přečetl každou knihu, kterou jsem dostal do ruky. Stejně jako vy, mladý pane. Vidím, že čtete pořád, ne jen v hodinách vyučování.“

Gracián věděl, že otec nad učitelem ohrnuje nos, ale pak zasáhla matka a řekla, že Gracián má v dlani hvězdu.*

Jeho otec se ušklíbl. „Jediné, co má, jsou ruce od hlíny, v hlavě pár starých mrtvých chlapů, a koho zajímá, kde je nějaký Čtyřix? Tam nikdy nikdo nejede!“**

Matka vypadala unaveně, ale přesto se postavila na synovu stranu a řekla: „Umí skvěle číst, a pan Vrtil ho dokonce naučil tři jazyky. Umí, představ si, i trochu offlersky!“

* Pozn. překl.: *Chiromantie, aneb čtení z ruky, je složitá, i když zábavná (ti, kdo na ni věří, mi odpustí) pavěda. Nebudu to komplikovat, ale hvězda v dlani je něco, co značí štěstí a dokonalost v osobním životě, ale je třeba přistupovat k ní s výjimečnou ostražitostí, protože stačí nevhodná kombinace ostatních znaků a čar, a mohla by být fatální. Takže záruku vám na ni nikdo nedá.*

** Pozn. aut.: *To je samozřejmě pravda, ale mnoho lidí do Ankh-Morporku ze Čtyřixu přijelo, jak to často bývá s Mistry-o-kterých-nikdo-nikdy-neslyšel. Oni se pak prosť už jen nevracejí zpět.*

Otec se znovu ušklíbl. „To je tak dobré, kdyby chtěl být zubařem! Pch, proč plýtvat časem, aby se někdo učil jazyky? Konec konců, dnes každý mluví ankh-morporštinou.“

Ale Graciánova matka pak Graciánovi řekla: „Jen čti, chlapče. Čtení je cesta, která vede vzhůru. Vědomosti jsou klíčem ke všemu.“

Nedlouho poté poslal lord Obrtlík učitele pryč. Vyjádřil se asi takhle: „Těch nesmyslů už bylo dost. Kluk toho podle mě moc neumí. Není jako jeho bratři.“

Chodby sídla nesly hlasy daleko. Gracián to zaslechl a pomyslel si: No, ať se rozhodnu být čímkoliv, rozhodně *nechci* být jako můj otec!

Potom, co učitel odešel, bloudil Gracián sem a tam po Hrabství a učil se nové věci a trávil hodně času s McTavcem, stájníkem, který byl starý snad jako samy okolní kopce, ale pořád ještě se mu říkalo „mladej od koní.“ Znal hlasy všech ptáků a dokázal je i napodobit.

A McTavec byl u toho, když Gracián našel Mefistofela. Jedna z koz vrhla kůzlata, a zatímco dvě byla zdravá, to třetí se schovalo v seně, malé nedochůdce, které matka odvrhla.

„Rozhodl jsem se, že se to kůzle pokusím zachránit,“ prohlásil Gracián. A strávil celou noc prací na tom, aby udržel malého chudáčka naživu. Podojil jeho matku a dával malému kůzletu lízat mléko z vlastního prstu, až vedle něj nakonec mírumilovně usnulo v rozhozeném balíku sena, který je oba udržoval v teple.

Je tak maličký, pomyslel si Gracián, když se podíval kůzletu do porcelánově modrých očí. Musím mu dát šanci.

A kůzle zareagovalo, nevzdalo to a nakonec z něj vyrostl silný mladý kozel s ďábelským kopancem. Chodil za Graciánem všude, a jakmile spatřil někoho, kdo se mu nelíbil, sklonil hlavu, připraven zaútočit na každého, o kom si myslel, že by mohl ohrožovat jeho mladého pána. Protože to ovšem často znamenalo prakticky každého, kdo byl na dohled, mnoho návštěvníků a sloužících se naučilo, když uviděli skloněné kozí rohy, klidit se rychle z cesty.

„Proč jsi vlastně nazval toho pekelného kozla Mefistofeles?“ zeptal se jednoho dne McTavec.

„Četl jsem to v jedné knize*. Myslím, že je to skvělé jméno pro kozla,“ odpověděl Gracián.

Gracián dorůstal a po několika letech se změnil z malého chlapce v mladíka, pak ve staršího mladíka, který svému otci velmi prozíravě chodil na oči co nejméně.

Jednou McTavec osedlal koně a spolu s Graciánem se rozjeli přes louky a pole k hranicím pozemků lorda Obrtlíka a tiše zmizeli v lese, kde už žily jen lišky. Jako mnohokrát předtím, i teď se bavili pozorováním lišek, které si hrály se svými mláďaty.

„Je hezký to vidět,“ zašeptal McTavec. „Liščí máma se nažere a nakrmí své mláďata. Jenže na můj vkus jim až moc chutnají naše kuřata. Lišky zabíjejí tvory, na kterých nám záleží, takže my na oplátku zabíjíme je. Tak už to na světě chodí.“

„Ale nemělo by,“ odpověděl mu Gracián se smut-

* Pozn. aut.: *To dokazuje, že v knihách toho najdete hodně, i kdyby to mělo být jen dobré jméno pro ďábelského malého kozlíka.*

kem v hlase, protože jeho srdce bylo na straně lišek.

„Jenže drůbež potřebujeme a musíme ji chránit. Proto lovíme lišky,“ pokračoval McTavec. „Dnes jsem tě sem, Graciáne, přivedl, protože se blíží čas, kdy tě otec požádá, aby ses s ostatními zúčastnil honu. A budete lovit třeba právě tyhle tvoje lišky.“

„Chápu,“ přikývl Gracián. Samozřejmě věděl o honech i o tom, o co v nich jde, protože ho nutili od malička, rok co rok, sledovat, jak lovci vyjíždějí z bran sídla. „Musíme chránit naši drůbež a svět dokáže být krutý a nemilosrdný. Ale dělat si z toho *zábavu*, to není správné. To je hrozné! Je to obyčejná poprava! Copak musíme zabíjet všechno? Musíme zabíjet matku, která živí svoje mláďata? Bereme si tolik a nevracíme nic.“ Vstal a vracel se ke svému koni. „Nechci lovit, McTavče. Věř mi, nemám rád nenávist – nedokážu nenávidět dokonce ani svého otce –, ale hon, ten nenávidím a rád bych ho zahnal do těch nejošklivějších míst.“

Zdálo se, že to dělá McTavcovi starosti. „Já si myslím, že bys měl být velice opatrný, mladý Graciáne. Znáš svého otce. Jen nic neměnit. Je to takové staré stojaté bláto.“

„Můj otec není staré stojaté bláto. Jen bláto!“ řekl Gracián zatrpkle.

„No dobře, co kdyby ses s ním pokusil promluvit – nebo se svou matkou – možná by pochopili, že ještě nejsi připravený vyrazit s nimi na hon?“

„To je zbytečné,“ zavrtěl Gracián hlavou. „Jak se jednou rozhodl, je zbytečné ho přemlouvat. Občas slýchávám, jak matka pláče – nechce, aby někdo věděl, že pláče, ale já vím, že ano.“

Ve chvíli, kdy zvedl hlavu, aby si prohlédl plachtícího jestřába, pomyslel si: Tam je svoboda. To, co chci, je svoboda.

„Chtěl bych létat, McTavče,“ řekl a dodal, „jako ptáci. Jako Vrtulos.“*

A téměř vzápětí uviděl nad hlavou čarodějkou na koštěti, která letěla za jestřábem. Ukázal rukou nahoru a prohlásil: „Chci něco takového. Chci se stát čarodějkou.“ Jenže starý muž zavrtěl hlavou. „Nic pro tebe, hochu. Každý ví, že mužští nemůžou být čarodějkami.“

„A proč ne?“ zeptal se Gracián.

Starý muž pokrčil rameny a zabručel: „To nikdo neví.“

Nato Gracián prohlásil: „Tak já to vědět chci!“

V den Graciánova prvního honu vyjel s ostatními. Tvář měl bílou, ale odhodlanou a myslel si: Tohle je ten den, kdy se budu muset postavit sám za sebe.

Zanedlouho se místní šlechta hnala venkovskou krajinou a někteří z nich to hnali až do extrémů, když vymetali všechny dostupné rokle, žleby a úvozy, projížděli houštím a překonávali branky v živých plotech, občas dokonce i bez svých koní, zatímco Gra-

* Pozn. aut.: *Starou báji o Pilotovi a jeho synu Vrtulovi, který chtěl létat jako ptáci, zná každý trochu vzdělaný chlapec. Vyrobili si křídla tak, že sešili períčka a chmýří z bodláku. Ten mládenec dokázal skutečně kousek uletět, ale jeho starší a zavalitější otec havaroval. Poučení, které z toho příběhu plyne, je, že než něco uděláš, měl bys pořádně pochopit, co to vlastně chceš udělat.*

cián si pečlivě udržoval místo na konci kavalkády až do chvíle, kdy se mohl nepozorovaně vytrazit. Projel kruhem les a mířil opačným směrem než horda lovců. Srdce ho bolelo, zvláště ve chvíli, když se rozdychnuté poštěkávání psů změnilo ve šťastné kňučení, jak smečka strhla kořist.

Pak nastal čas vrátit se domů. Tam už byla většina lovců v tom šťastném stádiu honu, kde „zítra“ je pořád ještě slovo, které něco znamená, a vy máte v ruce korbel piva štědře prošpikovaný něčím, co se podezřele podobá Speciálnímu ovčímu mazání babičky Bolavé. Cena pro navrátivší se hrdiny! Přežili hon! *Hurrá!* Přihýbali si a nasávali a pití jim stékalo po neexistujících bradách.

Jenže... lord Obrtlík se podíval na Graciánova koně – jediné zvíře, které nebylo pod jednou pěnou, s nohama, které neproběhly blátem – a jeho zuřivost byla nezměrná.

Graciánovi bratři ho drželi, zatímco matka vrhala na otce prosebné a marné pohledy. Odvrátila tvář, když lord Obrtlík rozmazával Graciánovi po obličeji liščí krev.

Hněv Jeho lordstva byl téměř hmatatelný. „Kde jsi byl? Měl jsi být s námi, když jsme zabili lišku!“ řval. „Budeš to dělat, mladíku – a bude se ti to líbit. Musel jsem to dělat já, když jsem byl mladý, a stejně tak přede mnou i můj otec. A ty to budeš dělat také. To je tradice. Rozumíš? Každý mužský člen naší rodiny prožil ve tvém věku křest krví. Kdo si myslíš, že jsi, abys říkal, že je to špatné? Stydím se za tebe!“

Pak přišlo zasvištění a Graciánovi na záda dopadl jezdecký bičík.

Gracián, kterému ještě z tváře odkapávala liščí krev, se podíval na svou matku. „Ta liška byla tak krásná! Proč ji takhle zabíjet? Jen pro legraci?“

„Prosím tě, nerozčiluj svého otce,“ štkala jeho matka.

„Vídál jsem je v lesích, a vy jste je teď prostě ulovili. Sníte je? Ne. My – jak odporné – pronásledujeme a zabíjíme to, co nemůžeme sníst, jen kvůli krvi. Pro zábavu.“

Švih.

Bolelo to. Jenže Gracián byl najednou plný... čeho? Najednou měl úžasný pocit, že se věci dají *udělat* správně, a řekl si – a já to udělám. Vím, že to dokážu. Narovnal se do plné výšky a vytrhl se ze sevření svých bratrů.

„Musím ti poděkovat, otče,“ prohlásil s nečekanou rázností. „Dnes jsem se naučil něco důležitého. Ale nedovolím, abys mě ještě uhodil – už nikdy – a taky už mě nikdy neuvidíš, pokud se nedokážeš změnit. Rozuměl jsi mi?“ Jeho tón teď byl velmi formální, přesně jak situace vyžadovala.

Jindřich a Hugo se na Graciána zadívali s jistým úžasem a čekali na otcův výbuch, zatímco zbytek lovců, kteří poskytli lordu Obrtlíkovi prostor, aby si vyřídil svou záležitost se synem, přestal předstírat, že je nepozorují. Svět lovců se pořádně rozkýval, zavládlo mrazivé ovzduší, které jako by zadržovalo dech.

V jiskřícím tichu odvedl Gracián koně do stáje, sňal mu sedlo a udidlo a právě ho vytíral, když k němu došel McTavec: „Skvělá práce, mladý Graciáne.“ Pak, až překvapivě přímočaře, stájník tiše dodal: „Posta-

vil ses mu, to je dobře. Teď ale nesmíš tomu mizerovi dovolit, aby tě rozmačkal.“

„Jestli budeš mluvit takhle, McTavče, mohl by tě můj otec taky vyhodit,“ upozornil ho Gracián. „A tobě se tady líbí, ne?“

„No, chlapče, tak v tom máš pravdu. Už jsem moc starý, než abych měnil zvyky, řekl bych,“ odpověděl McTavec. „Ale ty se drž svého a neustupuj, to je to nejlepší, co může chlap udělat. Předpokládám, že nás v nejbližší době opustíš, mladý Graciáne?“

„Bohužel,“ přikývl Gracián. „Ale děkuju, McTavče. Doufám, že ti můj otec nepřičte k horšímu, že tady se mnou mluvíš.“

A nejstarší stájní mládenec na světě řekl: „Ne, to on neudělá, rozhodně ne, dokud jsem ještě užitečný. A navíc, po všech těch letech ho znám – je jako jedna z těch sopek, víš? Náhlá mohutná exploze, nestará se o to, koho trefí rozžhavené balvany nebo žhavá láva, která se rozletí na všechny strany, ale nakonec se vyčerpá. Chytrí lidé se prostě drží z dohledu, dokud to neskončí. Byls ke mně milý a choval ses s úctou, mladý pane Graciáne. Myslím, že jsi prostě po matce. Moc milá dáma, taky na mě byla vždycky hodná a tolik mi pomohla, když moje Molly zemřela. To jí nezapomenu a tobě taky ne.“

„Díky,“ přikývl Gracián. „A já nezapomenu na tebe.“

McTavec si zapálil obrovskou dýmku a kolem se začaly vznášet obláčky kouře. „Taky si myslím, že si s sebou budeš chtít vzít toho svého zatracenýho kozla.“

„Ano,“ řekl Gracián. „Ale bojím se, že do toho

nemůžu moc mluvit – Mefistofeles se rozhodne sám. Obvykle to tak dělá.“

McTavec na Graciána vrhl pohled koutkem oka. „Máš nějaké jídlo, Graciáne? Máš peníze? Myslím, že by ses teď nerad vracel do domu. Něco ti řeknu. Víš co, já ti půjčím nějakou hotovost, dokud nezjistíš, kde se budeš chtít usadit.“

„To ne!“ zvolal Gracián. „To nemůžu přijmout!“

„Jsem tvůj přítel, Graciáne. Jak jsem řekl, tvoje matka na mě byla hodná a hodně jí dlužím. Měl bys ji někdy navštívit. A až se za ní zastavíš, nezapomeň na starýho McTavce.“

Gracián zašel pro Mefistofela a zapřáhl ho do malého vozíku, který pro něj McTavec už před nějakou dobou vyrobil. Přidal do vozíku ještě několik věcí, chopil se opratí, mlaskl jazykem a vyjeli ze stájního dvora.

Jak ozvěna klepotu kozlíkových elegantních kopytek doznívala na cestě, pomyslel si McTavec: „Jak jen to ten mládenec dělá? To pekelné zvíře je ochotné vykopat duši z každého, kdo sem jen strčí nos. Ale ne z Graciána.“

Kdyby se Gracián ohlédl, byl by viděl zoufalý pohled své vzlykající matky, zatímco jeho otec, zaskočený tím nečekaným projevem vzdoru, stál přesně na tom místě jako předtím, Zdálo se, že bratři se už už pustí za ním, ale když si všimli vzteku v otcových očích, ani jeden se toho neodvážil.

A tak se Gracián a jeho kozlík vydali hledat nový život. Teď, pomyslel si, když prošli první z mnoha zatáček cesty, a zamířili k budoucnosti, už nemám kam jít.

Ale vítr jako by najednou tiše zašeptal: „Lancre.“

Pro Bábi Zlopočasnou to v Lancre nebyl dobrý den. Mladý dřevorubec, který pracoval výš na úbočí hor Beraní hlavy, si málem usekl nohu. A samozřejmě, jako to bývá, místní Igor, který mu ji mohl přišít, nebyl k nalezení. Když Bábi na svém starém rachitickém koštěti dorazila do dřevorubeckého tábora, okamžitě viděla, že chudák mládenec je na tom ještě mnohem hůř, než čekala. Dělal, co mohl, aby se před svými druhy, kteří se shromáždili kolem něj a pokoušeli se ho povzbudit, choval statečně, ale v jeho tváři viděla bolest.

Když zjišťovala rozsah zranění, začal volat matku.

„Ty, mladíku,“ řekla Bábi ostře a vrhla pronikavý pohled na nejbližšího z jeho druhů. „Víš, kde bydlí jeho rodina?“ Když mladík poněkud vystrašeně přikývl – mnoho mládenců se při pohledu na špičatý klobouk čarodějky najednou velmi polekalo – pokračovala: „Tak běž. Utíkej. Řekni té paní, že přivezu jejího syna domů a budeme potřebovat horkou vodu a čistou postel. Čistou, rozumíš?“ Když dřevorubec odběhl, rozhlédla se Bábi po ostatních, kteří postávali kolem, bezradní jako ovce. „A vy ostatní,“ přikazovala, „tady jen tak nestůjte. Udělejte z toho dřeva, co se povaluje kolem, nosítka, abychom na nich mohli vašeho kamaráda dopravit domů.“

Mladíkova noha bezvládně visela a botu měl plnou krve, Bábi zařala zuby, vytáhla všechno, co měla ve své léčitelské zbrojnici, a všechny zkušenosti, které nasbírala během mnoha let. Tiše a jemně ho zbavila bolesti a natáhla ji do sebe, kde ji uzavřela na tak dlouho, než se jí bude moci zbavit.

Tvář mu ožila, oči se mu zatřpytily a začal rozmlouvat s čarodějkou jako se starou známou. Čistila a šila a neustále při tom mladíkovi veselým a klidným hlasem vysvětlovala, co dělá. Nakonec mu dala něco, čemu říkala „kalíšek tinktury“. Když dřevorubci přinesli provizorní nosítka, měli dojem, že mladík je skoro v pořádku, protože zjistili, že právě staré čarodějce skoro zasněně popisuje, jak se nejlépe dostat k nim domů.

Obydlí rodin dřevorubců, kteří pracovali v horách, často nebyla o mnoho lepší než obyčejné dřevěné chatrče, a jak se ukázalo, tak chlapec, který se ostatně jmenoval Josef Opat, žil se svou matkou právě v jedné z nich. Byla to malá vetchá dřevěná chaloupka, která držela pohromadě hlavně díky blátu, kterým byla vymazaná. Když tam Bábi s nosítky připevněnými pod svým koštětem dorazila, zamračila se a pomyslela si, jak se asi podaří v tomhle prostředí udržet chlapcovo zranění v čistotě. Matka vyběhla naproti svému chlapci a pobíhala kolem, zatímco dřevorubec, který jí přinesl zlou zprávu, pomáhal Bábi Zlopočasně odnést nosítka dovnitř a uložit mládence na slamník, na který matka nakupila několik pokrývek, aby vytvořila lůžko vhodné pro těžce raněného.

Bábi Zlopočasná raněnému tiše řekla: „Ty tady jen v klidu lež a nevstávej.“ Pak se obrátila k usouzené matce, která lomila rukama a vydávala nesouvislé výkřiky, z nichž některé byly o tom, že moc nemá, ale že ráda zaplatí, a řekla: „Platit nic nemusíte, paní – takhle my, čarodějky, nepracujeme – a já se za pár dnů vrátím, abych se na něj podívala, a kdyby mě náhodou nenašli, pošlete pro paní Oggovou.“

Já tyhle chlapy znám, takže vím, že váš syn bude chtít vstát a jít do práce, ale pamatujte si, co vám říkám, jediné, co opravdu potřebuje a ještě nějakou dobu potřebovat bude, je klid na lůžku.“

Dřevorubcova matka na Bábi upírala vděčný pohled. „Moc vám děkuju, paní... hm... tedy... ještě nikdy v životě jsem čarodějkou nepotřebovala a slyšela jsem některé sousedy povídat, že čarodějky provádějí lidem občas ošklivé věci. Ale teď jim můžu říct, že jsem nic takového nezažila, naopak.“

„Opravdu?“ odpověděla Bábi s pozvednutým obočím a snažila se krotit svou zlost. „No, ráda bych udělala pár ošklivých věcí jejich předákovi za to, že na ty mládence nedává pozor, a ne abyste tomu chlapovi dovolila přemluvit vašeho syna, aby vstal dřív, než mu to dovolím já. Kdyby se o to pokoušel, řekněte mu, že po něm půjde Bábi Zlopočasná za to, že využívá ty mladé chlapece, kteří pomalu neumí ani vylézt na strom. Pravda je, že tak nebo tak jsem dobrá čarodějka, ale jestli najdu vašeho syna pracovat dřív, než se mu ta noha zahojí, pak teprve něco zažijete.“

Když pak matka doprovázela Bábi ven, řekla jí: „Pomodlím se za vás k Omovi, paní Zlopočasná.“

„Dobrá, a pak mi řekněte, co vám odpověděl,“ odtušila Bábi dost popuzeně. „A mimochodem, je to *vážená* paní Zlopočasná, díky. Jestli vám ale přebývá nějaké staré oblečení, mohla bych si ho, až příště přijdu, vzít – ano, *to* by pomohlo. Takže se uvidíme za den nebo za dva, až se přijedu podívat na vašeho chlapce. A nezapomínejte – rána se musí udržovat v *dokonalé* čistotě.“

Když se Bábi vrátila do svého domku, už tam na ni čekala Ty, její bílá kočka, a s ní i několik lidí, kteří si přišli pro lektvary a masti. Jeden nebo dva si přišli pro radu, ale všeobecně si lidé dávali velký pozor, aby Bábi o rady nežádali, protože měla sklony servírovat rady bez vyžádání, ať už jste o to stáli, nebo ne, třeba abyste nedávali malému Honzíkovi cínové vojáčky dřív, než bude dost rozumný na to, aby si je nestrkal do nosu nebo do uší.

Další hodinu se nezastavila, rozdělovala jednomu po druhém léky, a teprve mnohem později si uvědomila, že sice nakrmila kočku, ale sama neměla nic k jídlu ani pití od časného rána. Ohřála si trochu polévky – ne že by to bylo nějaké vydatné jídlo, ale trochu ji to zasytilo.

Pak si na chvíli lehla do postele, i když spaní ve dne bylo něco, co provozovaly jen velké dámy, a tak si Bábi nedopřála žádnou hodinku, ale jen několik minut. Vždyť měla navštívit ještě řadu dalších lidí a udělat spoustu dalších věcí.

Pak se sebrala a bez ohledu na to, že už bylo dost pozdě, vyšla ven a umyla a poklidila budku se srdíčkem ve dveřích, která stála kus od domku. Pak ji celou vydrhla a vydrhla ji tak, že se v ní odrážela její vlastní tvář...

Jenže jakýmsi zvláštním způsobem viděla současně svou tvář ve třpytivé vodě a ta tvář si povzdechla a řekla: „K čertu, a zítřek měl být mnohem lepší den.“

KAPITOLA 2

Hlas ve tmě

Je to jasný slunečný den, pomyslela si Bábi Zlopočasná, přesněji řečeno dokonalý den. Byla vzhůru celou noc a uklízela kuchyň a malý obývací pokoj svého domku, až se lesklo všechno, co se lesknout mohlo – sporák byl vyleštěný, koberec, sešitý z barevných útržků látek, vyklepaný a dlažební kameny vydrhnuté.

Pak se přesunula po malém točitém schodišti nahoru a soustředila se na podlahu v ložnici. Toho roku se jí podařilo uvařit zvláště dobré mýdlo* a džbán a malé umyvadlo na stolku u postele se jen blýskaly. Pavouci v koutech, kteří si mysleli, že mají právo držby až do Soudného dne, byli i se svými pavučinami a dalšími náležitostmi opatrně vytřepáni z okna. Dokonce i matrace vypadala čistá a neproleželá. Tu

* Pozn. aut.: *Bábino mýdlo bylo stejné jako její rady: silné a ostré a nejdřív trochu štípalo, ale fungovalo dokonale.*

a tam se objevila Ty, aby se podívala, co se děje, a pohověla si na vyšívané pokrývce, která už byla tak plochá, že vypadala, jako kdyby někdo rozšlápl obrovskou želvu.

Pak se Bábi znovu vrhla na hajzlík, jen tak, aby něco nezanedbala. Nebyla to zrovna práce na tak pěkný den, ale Esmeralda Zlopočasná byla v takových věcech až úzkostlivě pečlivá a hajzlík nakonec podlehl jejím snahám, vzdal se a zářil. Bylo to až ku podivu.

Kočka ji pozorovala a soustředění v kočičí tváři bylo neuvěřitelně intenzivní. Ty cítila, že tohle je výjimečný den. Den, jaký ještě neprožila. Den tak rušný a přeplněný činností, jako kdyby už žádný další den neměl přijít. Když byl celý interiér domku i podle Bábiných představ naprosto dokonalý, následovala Ty Bábi do sklípku.

Tady na celý trik stačilo vědro vody z pumpy nad studní. Bábi se usmála. Ve sklípku se jí vždycky líbilo. Byl cítit těžkou, ale správně vykonanou prací. I tady byli pavouci, kteří se povětšinou ukrývali za lahvemi a krajáči na policích, ale Bábi si pomyslela, že pavouci ze sklípku se vlastně nepočítají. Žij a nech žít.

Pak vyšla ven a zašla do malého vyzděného chlívku u zadní stěny domku, aby zkontrolovala kozy. Časový rozpis v její mysli jí hlásil, že jsou všechny věci na svých místech.

Spokojená, nebo lépe řečeno spokojená tak, jak může být čarodějka spokojená, se Bábi vydala ke svým úlům.

„Vy jste moje včeličky,“ promluvila k nim. „Děkuji vám. Celé roky jste mi dávaly med a prosím, nebuďte

rozrušené, když přijde někdo nový. Doufám, že i jí dáte tolik medu, kolik jste dávaly mně. A teď si s vámi ještě naposledy zatančím.“ Jenže včely tiše a přátelsky zabzučely a místo toho zatančily ony *pro* ni a jemně odsunuly její myšlenky od svého úlu. A Bábi Zlopočasná řekla: „Byla jsem mladší, když jsem s vámi tančila naposled. Teď už jsem ale stará a už si nezatančím.“

Ty se držela od včel dál, ale protáhla se zahradou a sledovala Bábi, která procházela mezi bylinkami a v chůzi se dotýkala hned chomáče listů, hned některé větévky a zdálo se, že jí celá zahrada odpovídá, že před ní všechny rostliny v úctě téměř sklánějí hlavy.

Ty zúžila oči a vrhla na rostliny kosý pohled plný toho, co by se dalo nazvat kočičí nesympatií. Případný divák by byl skoro přísahal, že jsou Bábiný byliny inteligentní, protože se často hýbaly i za úplného bezvětrí. Minimálně při jedné příležitosti, když se Ty vydala na lovecký výlet do záhonů, se za ní, ke koččině hrůze, otáčely a pozorovaly ji, když se mezi nimi protahovala. Dávala přednost rostlinám, které dělaly, co se jim řeklo, což obvykle znamenalo nehybně stát, protože pak si mohla klidně zdřímnout.

Na konci záhonů došla Bábi k jablůnce, kterou jí teprve vloni daroval starý pan Vikářík, a zasadil ji v místech, kde by měl obyčejný člověk plot, protože žádná čarodějka kolem domku nepotřebovala plot, natož nějakou zeď. Kdo by chtěl obtěžovat čarodějkou? Tu starou, zlou čarodějkou v lesích? Někdy jsou takové pověsti velmi užitečné, zvláště pro čarodějkou, která, jen tak pro úplnost, nemá ani ponětí, jak se takový plot staví. Bábi si prohlédla malá jablíčka, která

se na štěpu tu a tam objevila – právě začínala růst, a jednoduše řečeno, čas nečekal. Proto vykročila zpět ke dveřím domku a všímala si každého kořínku, každého stonku a plodu, který mījela.

Nakrmila kozy, které sledovaly její počínání svýma šikmýma očima. Pozorovaly ji, i když se pak obrátila ke slepicím, které se vždycky při krmení hašteřily. Dnes se kupodivu nehašteřily, ale dívaly se na starou čarodějkou, jako kdyby tady vůbec nebyla.

Když Bábi nakrmila zvířata, zašla znovu do sklípku a vynesla ven svazek vrbového proutí. Pustila se do práce a umístila každý houževnatý prut na správné místo. Když pak byla věc, kterou vyráběla, dokonalá a připravená k účelu, k němuž byla určená, odložila ji Bábi Zlopočasná k patě schodů, kde si jí musel všimnout každý, kdo měl oči.

To, co zbylo, uklidila zpět do sklípku a vyšla ven s malým bílým sáčkem. V druhé ruce nesla stočenou rudou stužku. Zvedla oči k nebi. Čas ubíhal.

Svižným krokem zamířila do lesa a Ty jí šla v patách, zvědavá, jako bývá každá kočka, alespoň do chvíle, než přijde o svůj osmý život. Bábi se chvíli zdržela na vybraném místě a po chvíli obrátila kroky k malému potůčku, který se nedaleko vinul lesem. Bublal a šuměl.

Bábi les znala. Každý kmen, každý pařez. Každého tvora, který tam žil. To vše znala mnohem důvěrněji než kdokoliv, kdo nebyl čarodějkou. Když jí nos řekl, že široko daleko není nikdo s výjimkou Ty, otevřela sáček, vytáhla kostku svého mýdla a vysvlékla se.

Pomalou sestoupila do proudu a omyla se tak dokonale, jak to jen šlo. Když se pak osušila a zabalila

umyté tělo do pláště, vrátila se do domku, kde dala Ty mimořádnou dávku krmení, usušila si hlavu, a zatímco si pobrukovala starou pohřební píseň, pomalu vyšla po skřípajících schodech do ložnice.

Pak si Esmeralda Zlopočasná pročesala a vykartáčovala dlouhé šedé vlasy, znovu je stočila do pevného drdůlku, který sešpendlila celou armádou jehlic, a znovu se oblékla. Tentokrát si k tomu vybrala své nejlepší čarodějnické šaty a nejméně spravované spodní kalhoty. Zastavila se u malého okénka, které otevřela, aby do ložnice vpustila vlahý a voňavý vzduch letního večera. Pak na malý stolek vedle postele, kde už ležel klobouk čarodějky doplněný sadou ještě nepoužitých jehlic, opatrně položila dvě penny.

Poslední, co udělala, než si lehla na postel, bylo, že do rukou vzala kartónový obdélník s nápisem, který si připravila už dříve.

Když o chvílku později na postel vyskočila kočka, měla pocit, že se děje něco podivného. Slyšela, jak někde nedaleko houká sova a v temnotě štěká liška.

A pak tam najednou byla jen kočka Ty. Úplně sama.

Kdyby se ale kočky dokázaly usmívat, tahle by se usmívala.

Byla to opravdu zvláštní noc, sovy houkaly skoro bez přestání a vítr venku z nějakého důvodu působil, že plameny svící uvnitř se pomstychtivě zakývaly a pak zhasly, ale Bábi Zlopočasná byla oblečená do svých nejlepších šatů a připravená na všechno. Když pak ještě vzdálené ráno začalo přece jen pomalu ukrádat noc, přišla k Bábi vlahým nočním vzduchem návštěva. Ta návštěva, která k ní přišla – přesněji která

přišla navštívit její duši – byl jedinec s kosou tenkou a ostrou jako stín, s kosou, která dovedla oddělit duši od těla.

Pak temnota promluvila.

ESMERALDO ZLOPOČASNÁ, TY VIŠ, KDO PŘICHÁZÍ, A RÁD BYCH ŘEKL, ŽE JEDNÁNÍ S TEBOU POVAŽUJI ZA ČEST.

„Vím, že jste to vy, mistře Smrti. Je přece známo, že my, čarodějky, vždycky víme, kdy přijdete,“ přikývla Bábi Zlopočasná s pohledem upřeným na své tělo na posteli.

Její návštěvník pro ni nebyl zdaleka cizí a země, do níž, jak věděla, se teď měla vydat, byla země, do níž ona sama pomohla během těch dlouhých minulých let vkročit mnoha jiným. Čarodějka totiž stojí na samotném okraji věcí, mezi světlem a temnotou, mezi životem a smrtí, a musí vybírat a rozhodovat, tak aby ostatní mohli předstírat, že žádné volby ani rozhodnutí nebylo třeba. Někdy pomohou nějaké ubohé duši překonat těch několik posledních těžkých hodin a pak najít ty správné dveře a nezabloudit ve tmě. A navíc, Bábi Zlopočasná byla čarodějkou už dlouhou, opravdu dlouhou řádku let.

ESMERALDO ZLOPOČASNÁ, MY UŽ JSME SE PŘECE SETKALI MNOHOKRÁT PŘEDTÍM, NENÍ TO TAK?

„Tolikrát, že se to snad už ani nedá spočítat, pane Pochmurný žreci. No, tak jsi mě konečně dostal, ty starý mizero. Užila jsem si života, o tom není pochyb, a nikdy jsem nepatřila k těm, kdo se tlačili dopředu nebo si pořád stěžovali.“

POZOROVAL JSEM TVŮJ VÝVOJ SE ZÁJMEM, ESMERALDO ZLOPOČASNÁ, pokračoval hlas v temnotě. Byl

pevný, ale až přespříliš slušný. Teď ale v jeho hlase zazněla otázka. PROSÍM, POVĚZ MI, JAK TO PŘIJDE, ŽE SES SPOKOJILA S ŽIVOTEM TADY, V TÉHLE MALÉ ZEMIČCE, KDYŽ JSI MOHLA, JAK SAMOZŘEJMĚ VÍŠ, BÝT ČÍMKOLIV A KÝMKOLIV NA SVĚTĚ?

„Já o světě skoro nic nevím, ale v mé části světa jsem udělala pro obyčejné lidi pravé zázraky,“ odpověděla Bábi ostře. „Ostatně jsem o svět nikdy nestála – stačil mi jen kousek, malý kousek, který jsem mohla udržovat v bezpečí, který jsem mohla ochránit před bouřemi. Ne před těmi, co se odehrávají na nebesích, chápeš, jsou bouře jiného druhu.“

A ŘEKLA BYS, ŽE TVŮJ ŽIVOT BYL LIDEM V LANCRE A V NEJBLIŽŠÍM ZAHRANIČÍ K UŽITKU?

Po chvílce mlčení duch Bábi Zlopočasné odpověděl: „Tedy, nerada bych se chlubila, vaše dobrovolnosti, myslím, že jsem si vedla dobře, alespoň co se Lancré týče. A v Nejbližším zahraničí jsem nikdy nebyla.“

VÁŽENÁ PANÍ ZLOPOČASNÁ, SLOVO ‚ZAHRANIČÍ‘ ZNAMENÁ... NO, PROSTĚ VZDÁLENĚJŠÍ OKOLÍ.

„No dobrá,“ zabručela Bábi, „neztratila jsem se ani tam, to se spolehni.“

MOC DOBRĚ ŽITÝ ŽIVOT, JEN CO JE PRAVDA, ESME RALDO.

„Díky,“ přikývla Bábi. „Dělala jsem to nejlepší, co jsem uměla.“

VÍC NEŽ TO NEJLEPŠÍ, řekl Smrť. TĚŠÍM SE, AŽ BUDU SLEDOVAT TVOU VYBRANOU NÁSTUPKYNI. UŽ JSME SE SETKALI.

„Je to dobrá čarodějka, tím si můžeš být jistý,“ odpověděla Bábi Zlopočasná. „O tom není jediné pochyby.“

BEREŠ TO OPRAVDU VELMI DOBŘE, ESME ZLOPOČASNÁ.

„Je to nepříjemné, to je tedy pravda, a vůbec se mi to samozřejmě nelíbí, ale vím, že to dříve nebo později uděláš pro každého, mistře Smrti. Je tady snad nějaká jiná možnost?“

BOHUŽEL, OBÁVÁM SE, ŽE NENÍ. VŠICHNI PLUJEME S VĚTREM ČASU, ALE TVOJE SVÍCE, ESME ZLOPOČASNÁ, BUDE JEŠTĚ NĚJAKOU CHVÍLI POBLIKÁVAT, NEŽ ZHASNE DOCELA – TO JE MALÁ ODMĚNA ZA DOBŘE PROŽITÝ ŽIVOT. VIDÍM ROVNOVÁHU ŽIVOTA A TY NECHÁVÁŠ ZA SEBOU MNOHEM LEPŠÍ SVĚT, NEŽ JAKÝ JSI HO KDYSI NAŠLA, A POKUD BY SES MĚ ZEPTALA, pokračoval Smrtě, NIKDO BY SI NEMOHL VĚST LÉPE NEŽ TY...

Nikde nebylo jediné světélko, nic, podle čeho by se mohla orientovat, jen dvě malá modrá světélka, která plála v očích samotného Smrtě.

„No, řekla bych, že ta moje cesta světem stála za to a já během ní viděla mnoho úžasných věcí, včetně tebe, můj spolehlivý příteli. Takže už půjdeme?“

MILOSTIVÁ... MY UŽ JSME CHVÍLI PRYČ.

Bylo časně ráno a obzor na východě začal blednout. Na hladinu vesnického rybníčka nedaleko Dílů vypluly bubliny následované slečnou Klíšťovou, čarodějkou a lovkyní talentů. V širém okolí nebyl nikdo, kdo by tu úžasnou událost pozoroval, s výjimkou její muly Pepiny, která se cílevědomě popásala na břehu rybníka. Samozřejmě, pomyslela si smutně, když sbírala ze země ručník, v posledních dnech už mě všichni nechávají na pokoji.

Povzdechla si. Je to ostuda, když zmizí starý zvyk.

Klasické topení čarodějnic bylo něco, čeho se za těch romantických minulých časů ráda účastnila – dokonce na tu příležitost i *trénovala*. Všechny ty lekce plavání a potápění a cvičení s různými uzly, které absolvovala v Quirmské koleji pro mladé dámy. Dokázala by v případě potřeby pod vodou porazit celý dav. Rozhodně přinejmenším překonat svůj osobní rekord v rozvazování těch jednoduchých uzlů, o nichž venkované doufali, že tu zlou čarodějkou dokonale spoutají.

Teď se z koupání v místních rybnících a řekách stávalo něco jako koníček a slečna Klíšťová měla nepříjemný pocit, že když projde nějakou vesnicí, kde ji hodí do vody, vesničané se po ní pak opičí. Slyšela dokonce nějaké řeči, že v malém městyse jménem Šunka na Krajíci založili něco jako plavecký klub.*

Slečna Klíšťová pověsila ručník, aby rychle uschl, zašla do svého malého vozu, navlékla Pepině na hlavu pytel s krmením a postavila konvici na oheň. Pak se usadila do stínu stromů, aby si dala svačinu – chléb se sádlem, které dostala jako poděkování a honorář od jedné farmářské ženy. Učila ji celé odpoledne číst, a to s překvapivě dobrým výsledkem. Slečna Klíšťová se při odchodu usmívala, protože oči té postarší ženy jiskřily. „Tak,“ prohlásila, „a teď konečně zjistím, co je v těch dopisech, které Albert dostává, zvláště v těch, co z nich táhne levandule.“ Slečnu Klíšťovou napadlo, že by možná nebyl špatný nápad vydat

* Pozn. aut.: *Velmi populární zábava mezi mladými muži, protože ti došli k přesvědčení, že by se měli všichni – a do toho ‚všichni‘ zahrnovali především mladá děvčata – koupat, jak je bohové stvořili.*

se na další cestu co nejdříve. Rozhodně dříve, než Albert dostane další dopis.

S plným žaludkem, připravená na nový den, najednou pocítila ve vzduchu silnou nejistotu, takže nezbylo nic jiného než si vyrobit pendul.

Pendul je pomůcka čarodějek, kterým napomáhá k vnitřní koncentraci, a je nutno ho v případě potřeby vyrobit hned a z toho, co je právě po ruce, aby zachytil konkrétní okamžik. Dá se složit prakticky z čehokoliv, ale muselo v něm být něco živého. Stačilo vajíčko, i když většina čarodějek dávala přednost tomu, dát si vejce k večeři, pro případ, že by v pendulu vybuchlo. Slečna Klíšťová prohrábla kapsy. Jedna živá stínka, špinavý kapesník, stará punčocha, prastarý kaštan, kamínek s dírkou uprostřed, muchomůrka, kterou slečna Klíšťová nedokázala přesně určit, a tak raději neriskovala a nesnědla ji. Zkušenou rukou to všechno svázala kusem silnější nitě a zbytkem gumy ze spodárů.

Pak *zatăhla* za volné konce. Jenže *něco* nebylo v pořádku. Se zadrnčením, které na mýtině vyvolalo hlasitou ozvěnu, chomáč věcí vyletěl do vzduchu a začal se točit, zmítat a převracet.

„No nazdar,“ zasténala slečna Klíšťová, „to tedy věci opravdu pěkně zkomplikuje.“

Hned přes les od domku Bábi Zlopočasné Stařenka Oggová málem upustila džbán svého nejlepšího domácího cideru na hlavu kocoura Silvera. Uzavřené džbány cideru měla uložené ve stínu u potůčku za svým domem. Kocour chtěl nejdříve zaprskat, ale když se podíval na svou paní, rozhodl se, že bude

raději „hodná kočička“, protože obvykle veselá tvář Stařenky Oggové byla toho rána jako nebe před bouří.

Pak slyšel, jak zašeptala: „Měla jsem to být já.“

Královna Magráta Lancredská, bývalá čarodějka, která byla se svým manželem Verencem na státní návštěvě v Genově, zjistila, že přestože si myslela, že s magií skoncovala, magie neskoncovala s ní. Otřásla se, když světem prolétla šoková vlna jako tsunami, která ohlašovala, že věci teď budou... jinak.

V Bimbově obchodě se zábavnými novinkami a žertovnými předměty zatroubily všechny prdicí polštářky v žalostném unisonu, zatímco daleko v Quirmu se Anežka Nulíčková, zpěvačka a čarodějka, probudila s děsivým pocitem v žaludku – který znají mnozí –, že ze sebe na včerejší oslavě úspěšné premiéry udělala pěknou krávu.* Za víčky jí ještě chvilku běžely obrazy ze včerejšího večera... ale pak najednou uslyšela, jak v ní zoufale zakvílela Perdita X...

Na Neviditelné univerzitě nad úžasným městem Ankh-Morpork právě Rozšafín Ctibum dokončil dlouhou a bohatou snídani a vydal se do suterénu budovy

* Pozn. aut.: *Je pravda, že Anežka měla velmi dobrou výmluvu pro případy, že se nechovala právě... hm, řekněme podle společenských pravidel. To přece nemohla být Anežka, kdo tancoval na stole pekelný tanec Ďábel mezi piktmužíky. Jistě to bylo její druhé já, Perdita, která je jednak mnohem výstřednější, a shodou okolností také mnohem hubenější.*

Silnoproudé magie. Tam se ale zastavil a v úžasu zalapal po dechu. Hex před ním počítal rychlostí, jakou ho Rozšafín ještě nikdy počítat neviděl. A to mu ještě ani nezadal otázku! Ani nezatáhl za velkou Velkou páku! A mravenčí trubice, jimiž proudili mravenci cestou za svými výpočty, se změnily v černě čárkované prostory – co rozmazaná čárka – to letící mravenec. A támhle... došlo támhle u palečnicového kola opravdu k *mravenčí srážce*?

Rozšafín zadal Hexovi otázku: Hexi, prosím. Víš něco, co já nevím?

V několika mraveništích se to zahemžilo a Hex vyplivnul odpověď: *Prakticky všechno*.

Rozšafín svou otázku opatrně přeformuloval s patřičnou dávkou doložek a vymezení *jestli a předtím*. Bylo to pracné a složité, jednoduše řečeno sisyfovská dřina pro mága, který měl v břiše jen jedno jídlo, a nikdo jiný by nerozuměl, na co se to Rozšafín vlastně ptá, ale pak mravenci mohutně škytli a Hex vyplivl odpověď: *Právě řešíme smrt Bábi Zlopočasné*.

Rozšafín Ctibum se vydal navštívit arcikancléře Vzoromila Výsměška, zvaného Hnědý, který tuhle novinku bude chtít rozhodně slyšet...

Lord Vetinari, Patricij Ankh-Morporku, který seděl za stolem své Oválné kanceláře, s úžasem pozoroval, jak se denní křížovka *Ankh-morporské Komety* sama od sebe vyplňuje.

Vysoko v horách Beraní hlavy, v klášteře Oi Dong, olízl opat řádu Mnichů historie svou mystickou tužku a zaznamenal si to...

Kočka jménem Ty předla jako kočičí větrný mlýn.

Ve svém momentálním „ted“ vzala Eskarina Kovářová, žena, která byla kdysi mágem, za ruku svého syna a ucítila nesmírný smutek...

Ve světě na druhé straně Plochy, ve světě, kde se sny mohou stát skutečností – a jehož obyvatelé se s oblibou vplíží do jiných světů, kde pak ubližují, kradou, ničí a tráví – pocítil elfí lord Hrachokvět, jak vzduchem proletělo něco podobného mocnému otřesu. Cítil to stejně, jako pavouk cítí otřesy své sítě, do které se právě chytila kořist.

Se zlomyslným potěšením si spokojeně zamnul ruce. Stěna je pryč, zašeptal si. Teď budou slabí...

Nahoře na Křídě kelda malého Svobodného národa pozorovala, jak se zmítají plameny jejího ohně, a pomyslela si: Tak, Čarodějka všech čarodějek odešla na druhý břeh.

„Tož šťastnou cestu, Bosorko všech bosorbab. Budeš tadyk, u satanáša, trpko chybět.“

Pak si povzdechla a zavolala manžela – Velkýho chlapa klanu. „Robe, su trocha vyhukaná o našu Malú velkú bosorbabu. Bude ťa trebovat. Vyprav sa za ňú, Robe. Zeber pár ogarů a vypravte sa za ňú.“

Pak se Žanina vrátila do místnosti, ve které žila, a vynesla ven kotel.

Okraje našeho světa už nebudú tak festovní, pomyslela si. Mosím obeznat, co že sa k nám može přibližovat...

* * *

A daleko od toho všeho, na místě zcela nepomyslitelném, odstrojovala postava s kosou, s jistou dávkou nostalgie a smutku, bílého koně.

KAPITOLA 3

Svět vzhůru nohama

V malém domku v malé vesničce na malých zvlněných polích Křídy, poseté duchy ovcí, stála Tonička Bolavá s vyhrnutými rukávy a potila se skoro jako nastávající maminka. Rodička byla sotva o několik let starší než Tonička, která se nad ní nakláněla. Tonička už pomohla na svět více než padesáti dětem a spoustě a spoustě jehňat, a byla tak všeobecně považovaná za zkušenou porodní bábu.

Naneštěstí matka slečny Mileny Kalamářové a několik dalších žen rozličného věku, které o sobě tvrdily, že jsou z rodiny a dělaly si nárok na místo v maličké světničce, se také považovaly za velmi zkušené a jedna přes druhou upozorňovaly Toničku na to, co dělá špatně.

Jedna nebo dvě z nich už přednesly své zastaralé, hloupé a často nebezpečné rady, ale Tonička zůstávala klidná, pokoušela se na nikoho nekřičet a raději se soustředit na to, že mladá Milena bude mít dvoj-

čata. Při tom doufala, že přítomné ženy neslyší, jak vztekle skřípe zuby.

Tohle býval vždycky dost obtížný porod, protože každé z obou sebevědomých dětí se snažilo vydrat na svět jako první. Tonička se ale soustředila na ty dva nové životy a byla rozhodnutá neposkytnout panu Smrťovi v téhle komůrce místo. Mladá, upocená maminka znovu zatlačila ze všech zbývajících sil, a konečně se na světě s křikem objevilo nejdříve jedno a pak i druhé dítě. Děti byly předány své babičce a jedné ze sousedek.

„Dva kluci! To je úžasné!“ řekla matka Kalamárová starší s jistou dávkou uspokojení.

Tonička si opláchla a osušila ruce, pak si otřela čelo a dál se věnovala mladé matce, zatímco přítomné ženské se rozplývaly nad dětmi a šišlaly na ně jedna přes druhou. A vtom si něčeho všimla. V té objemné mladé ženě bylo ještě jedno dítě. Ano, na svět přicházelo třetí dítě, kterého si skoro nikdo nevšiml kvůli sebevědomým bratrům, kteří se vydrali ven dříve.

Najednou Tonička sklopila zrak a ve slabé žlutozelené záři uviděla, že na ni zírá kočka, čistě bílá a stejně vznešená jako vévodkyně. Byla to Ty, kočka Bábi Zlopočasné. Tonička ji dobře znala, protože ji sama před několika lety Bábi Zlopočasné dala. K jejímu zděšení se jedna ze starších ženských pokusila hlasitým „Kššcc!“ Ty zahnat. Tonička málem vykřikla.

„Dámy, ta kočka patří Bábi Zlopočasné,“ prohlásila ostře. „Není zrovna nejlepší nápad rozzlobit *nejstarší* čarodějku.“

Najednou všeobecné žvatlání a švitoření utichlo. Dokonce i tady, na Křídě, bylo jméno Bábi Zlopočasné dobře známé. Její pověst doletěla široko daleko, do širších a vzdálenějších krajů, než kam kdy ona sama doletěla na svém koštěti – trpaslíci směrem ke Stoským pláním jí dokonce dali i jméno, které prý se dalo přeložit jako „Běž raději po druhé straně hory“.

Jenže Tonička, která se zase začala potit, přemýšlela, proč je Báбина kočka *tady*. Obvykle se Ty toulala kolem Báбина domku v Lancre, a ne až tady, daleko na Křídě. Čarodějky samozřejmě vidí znamení všude. Takže... je to nějaké znamení? Něco, o čem s takovou nejistotou mluvila Žanina? A nebylo to poprvé, kdy se znovu zamyslela, jak je možné, že kočky někdy dokážou být v jednom okamžiku na jednom místě a *téměř ve stejné chvíli* se objeví někde jinde. *

Mladá matka bolestivě vykřikla, Tonička zařala zuby a obrátila svou pozornost zpět ke svým povinnostem. Čarodějky vždycky udělají práci, kterou mají přímo před sebou, a ona před sebou právě měla zmítající se mladou rodičku a další malou hlavičku.

„Ještě jednou ze všech sil zatlač, Mílo, prosím tě! Budeš mít trojčata.“

Milena zasténala.

„Je tady další. Malá,“ sdělovala jí Tonička vesele,

* Pozn. aut.: *Ona to nevěděla, ale jeden z bystrých mladých filozofů v Efebe řešil stejný hlavolam, až ho pak jednoho rána našli – tedy našli jeho větší část – obklopeného smečkou předoucích, výjimečně dobře nažraných koček. Jak se zdá, pak už se nenašel nikdo, kdo by měl chuť pokračovat v jeho pokusech.*